

УДК 330.31(477):796.5
DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(3)-5

ЦИМБАЛЮК С. М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

Спортивно-оздоровча сфера відіграє важливу роль у зміцненні здоров'я населення, підвищенні його працездатності, забезпечує створення нових робочих місць та є перспективною галуззю національного господарства. Зважаючи на наявні проблеми та слабкий розвиток показників діяльності у цій сфері виникає необхідність проведення досліджень стану та перспектив активізації розвитку фізичної культури та спорту в Україні.

Метою наукового дослідження є розкриття стану та проблеми розвитку спортивно-оздоровчої сфери в Україні задля обґрунтування необхідності та шляхів активізації її розвитку в майбутньому.

Визначено, що спортивно-оздоровча сфера являє собою невід'ємний елемент нематеріального виробництва. Проаналізовано показники реалізації послуг фізичної культури та спорту в Україні за 2010–2019 рр. і виявлено позитивну їх динаміку. Водночас визначено, що сфера спорту і надалі лишається досить малозначимою у структурі економічних видів діяльності в Україні. Зауважено, що зростання частки реалізованих послуг сфери спорту в кризові роки є свідченням наявного стабільного попиту та стійкості галузі до економічних коливань. Проведений аналіз динаміки кількості суб'єктів господарювання сфери фізичної культури та спорту. Виявлено, що послуги у сфері спорту надаються переважно фізичними особами підприємцями, на сонові чого доведено значимість цієї сфери для розвитку малого бізнесу та створення нових робочих місць, зростання зайнятості населення. Серед проблем подальшого розвитку сфери фізичної культури і спорту виділено недостатність фінансових ресурсів, слабка державна підтримка, слабка матеріально-технічна база.

Проаналізовано законодавчі основи регулювання спортивно-оздоровчої сфери в Україні. Визначено, що задля досягнення визначених цілей важливим є налагодження плідної співпраці державних інституцій, територіальних громад, приватних спортивних організацій, громадських об'єднань та фахівців цієї сфери.

У контексті визначення перспектив розвитку спортивно-оздоровчої сфери піднімається питання розвитку інклюзивного спорту. Проаналізовані цілі, визначені у Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року.

Сфера фізичної культури і спорту є одним із ключових чинників розвитку соціально-економічного зростання будь-якої країни, що обумовлює необхідність її державної підтримки та розвитку. На сьогодні в Україні результати діяльності суб'єктів господарювання в цій сфері поступово знижується, що зумовлено як економічними чинниками, так і відсутністю дієвої підтримки з боку держави. В Україні прийнята стратегія розвитку, яка визначає загальні орієнтири і стратегічні цілі подальших змін у цій сфері. Для досягнення визначених перспектив, поглибленого аналізу потребує наукове обґрунтування механізмів активізації сфери фізичної культури і спорту в умовах децентралізації.

Ключові слова: спортивно-оздоровча сфера, обсяг реалізації, спортивні послуги, суб'єкти господарювання сфери фізичної культури та спорту, стратегія розвитку фізичної культури і спорту, здоров'я, державна підтримка сфери спорту.

SERHII TSYMBALIUK

Lesya Ukrainka Volyn National University

STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT SPHERE IN UKRAINE

The sphere of physical culture and sports plays an important role in strengthening the health of the population, improving its efficiency, creating new jobs, and is a promising sector of the national economy. Given the existing problems and the weak development of performance indicators in this area, there is a need to conduct research on the state and prospects of intensifying the development of physical culture and sports in Ukraine.

The purpose of the research is to reveal the state and problems of the development of physical culture and the sports sphere in Ukraine to justify the need and ways to intensify its development in the future.

It has been determined that physical culture and the sports sphere are integral element of intangible production. The indicators of realization of services in physical culture and sports sphere for 2010–2019 are analysed, and their positive dynamics are revealed. At the same time, it was determined that the sphere of sports remains rather insignificant in the structure of economic activities in Ukraine. It is noted that the growth of the share of services provided in the field of sports in the crisis years is evidence of the existing stable demand and resilience of the industry to economic fluctuations. The dynamics of the number of business entities in the field of physical culture and sports is analyzed. It was found that services in the field of sports are provided mainly by individual entrepreneurs, which proves the importance of this area for the development of small business and job creation, employment growth. Among the problems of further development of physical culture and sports are the lack of financial resources, weak state support, weak material, and technical base.

The legislative bases of regulation of the physical culture and sports sphere in Ukraine are analysed. It is determined that in order to achieve certain goals, it is important to establish fruitful cooperation between state institutions, local communities, private sports organizations, public associations, and specialists in this field.

In the context of determining the prospects for the development of physical culture and sports, the question of the development of inclusive sports is raised. The goals set in the Strategy for the Development of Physical Culture and Sports for the period up to 2028 are analysed.

The physical culture and sports sphere is one of the key factors in the development of socio-economic growth of any country, which necessitates its state support and development. Today in Ukraine, the results of business entities in this area are gradually declining, due to both economic factors and the lack of effective support from the state. Ukraine has adopted a development strategy that defines general guidelines and strategic goals for further changes in this area. To achieve certain prospects, in-depth analysis requires a scientific justification of the mechanisms of activation of physical culture and sports in a decentralized environment.

Keywords: physical culture and sports sphere, the volume of realization, sports services, subjects of management of physical culture and sports sphere, the strategy of development of physical culture and sports, health, state support of sports sphere.

Вступ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку основне місце відводиться людині, її потребам, стану здоров'я, можливостям для саморозвитку. У відповідь на це усе більшої ваги набувають питання фізичного виховання та спорту. Саме ці дві категорії формують імідж країни, відображають загальний рівень її розвитку. Адже дбайливе відношення до власного здоров'я, дисципліна та дотримання розпорядку життя вчать взаємодіяти з іншими людьми, відволікають від шкідливих звичок, зменшують рівень захворюваності, підвищують організованість та продуктивність праці, тобто мають комплексний соціально-економічний ефект, що проявляється у зростанні активного і конкурентоспроможного покоління, підвищенні якості життя населення.

Фізичне виховання та масовий спорт виступають важливими чинниками здорового способу життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля. Суспільними проявами фізичної культури є формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, вихованню патріотичних почуттів у громадян, створення позитивного міжнародного іміджу держави.

У світовій практиці фізичне виховання і спорт є однією із пріоритетних сфер, що користується державною підтримкою задля популяризації спортивних організацій, розвитку олімпійського спорту. Зміцненню іміджу держави сприяють успіхи спортсменів, які виступають на світових спортивних форумах параолімпійського та дефлімпійського спорту, різноманітних міжнародних змагань з не олімпійських видів спорту. Щодо нашої держави, проблеми розвитку фізичного виховання, наявні на сьогодні, стримують утвердження позитивного міжнародного іміджу України як спортивної країни та не сприяють фізично-активному вихованню населення. Отож, аналіз стану та особливостей розвитку спортивно-оздоровчої сфери набувають особливої актуальності в контексті необхідності наукового обґрунтування шляхів її активізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Спортивно-оздоровча сфера відіграє значну роль у формуванні здорового способу життя населення, зростання продуктивності праці та є складовою національного господарства країни. Питання економічної значимості сфери спорту, особливостей її регулювання та розвитку, державної підтримки та фінансування останнім часом привертають увагу все більшої кількості вчених. Зокрема, результати дослідження ринку спортивно-оздоровчих послуг у свої працях висвітлили О. Жданова, Є. Приступа, І. Стахів, Л. Чеховська [1-2]; особливості державного регулювання сфери фізичної культури та спорту вивчали Н. Борецька, Ю. Довгенько В. Солопенко [3-5] та ін. Водночас, наявність значних проблем та обмеженість розвитку спортивно-оздоровчої сфери доводить необхідність поглиблення досліджень стану та перспектив її розвитку в Україні.

Мета статті

Основною метою наукового дослідження є розкриття стану та проблеми розвитку сфери фізичної культури та спорту в Україні задля обґрунтування необхідності та шляхів активізації її розвитку в майбутньому.

Виклад основного матеріалу

Фізична культура і спорт відноситься до сфери соціального життя, являючи собою невід'ємний елемент нематеріального виробництва. Розвиток фізичної культури та спорту в Україні можна прослідкувати за обсягами реалізованих послуг. В таблиці 1 наведено статистичні дані щодо обсягів реалізації послуг сфери спорту, які свідчать про доволі швидкі темпи її розвитку.

Таблиця 1

Обсяги реалізованих послуг спортивно-оздоровчої сфери за 2010–2019 рр.

Роки	Усіх суб'єктів господарювання, тис. грн	з них у фізичних осіб-підприємців,		У % до загального показника суб'єктів господарювання за усіма видами економічної діяльності	
		тис. грн	у % до загального показника суб'єктів господарювання відповідного виду діяльності	Усіх суб'єктів господарювання	з них у фізичних осіб-підприємців
2010	1129748,4	201241,5	17,8	0,031	0,087
2011	1773100,3	241732,1	13,6	0,041	0,114
2012	2704054,5	402078,7	14,9	0,059	0,157
2013	2702939,7	520044,3	19,2	0,061	0,183
2014	2741731,8	553652,6	20,2	0,059	0,192
2015	3040070,1	729037,9	24,0	0,053	0,183
2016	3532715,6	973412,6	27,6	0,051	0,199
2017	4647506,3	1267639,5	27,3	0,055	0,210
2018	5915226,4	1703286,7	28,8	0,058	0,224
2019	6298672,9	2256663,3	35,8	0,059	0,255

*Побудовано за даними Державної служби статистики України [6].

З таблиці 1 видно, що за виключенням кризових 2013–2014 рр. обсяг реалізації послуг помітно зростає. Так у 2017 р. реалізовано послуг на 4647506,3 тис. грн., а в 2018 р. – 5915226,4 тис. грн., що на 1267720,1 тис. грн. або на 27,3 % більше. Станом на 2019 р. у спортивно-оздоровчій сфері реалізовано на 3,5 млн. грн послуг більше ніж у 2014 р. Серед причин, які вплинули на динаміку наведених показників, поряд із факторами економічного характеру, зокрема помітним впливом криз у 2013–2014 рр., варто виділити підвищення зацікавленості до здорового способу життя серед населення та сприйняття фізичної культури і спорту як перспективної сфери національного господарства.

Водночас сфера спорту і надалі лишається досить малозначимою у структурі економічних видів діяльності в Україні. Як видно із таблиці 1 обсяг реалізації спортивних послуг становить лише 0,06 % у 2019 р. Цікавим є той факт, що у кризові роки їх частка відносно зросла, досягнувши найбільшого значення за весь період. Це відбулось більшою мірою через відносно швидше скорочення обсягів реалізації продукції інших видів діяльності, однак свідчить про стабільний попит на послуги сфери спорту та його стійкість до коливань в економіці.

Обсяг послуг, наданих фізичними особами-підприємцями, зайнятими у сфері спорту, стабільно зростає протягом усього періоду і у 2019 р. склав 35,8 %. Все більше суб'єктів господарювання, розуміючи економічний потенціал цього виду діяльності, розпочинають підприємницьку діяльність надаючи послуги спортивного спрямування та фізичного розвитку.

Сфера фізичної культури і спорту чимала: майже 57 тисяч підприємств, установ, організацій, які проводять спортивно-оздоровчу роботу, 4576 спортивних клубів, 1672 дитячо-юнацькі спортивні школи, 32 школи вищої спортивної майстерності, 17 спеціалізованих закладів спортивного профілю [1].

Послуги з фізичної культури і спорту надаються переважно фізичними особами підприємцями, частка яких становить понад 80 %. Це свідчить про значну вагу цієї галузі для розвитку малого бізнесу та створення нових робочих місць, зростання зайнятості населення. Зауважимо, що частка спортивно-оздоровчої сфери в загальній кількості суб'єктів господарювання за усіма видами діяльності складає 0,26 %, значно зрісши саме у 2013 р., що також демонструє стійкість до економічних криз і доводить її перспективність для здійснення підприємницької діяльності (рис. 1).

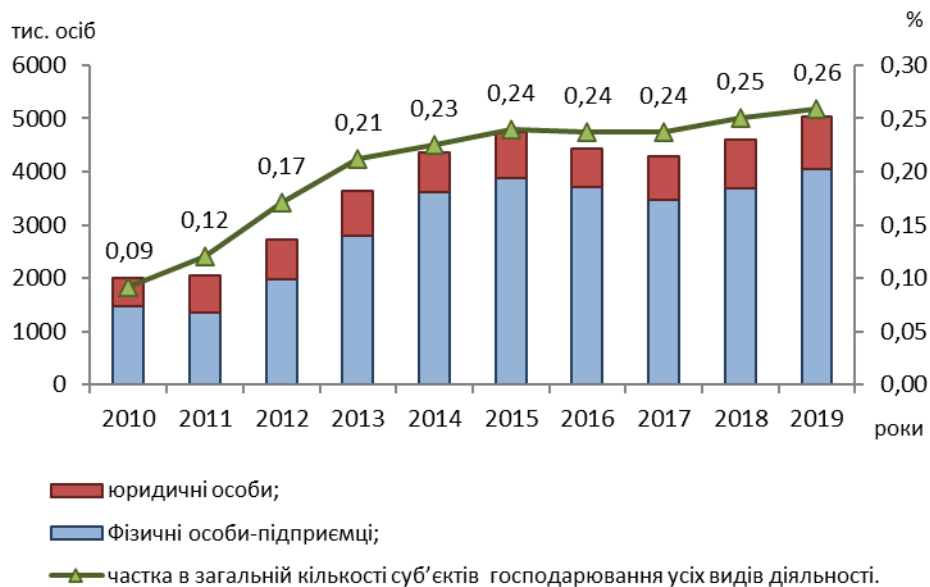

Рис. 1. Динаміка кількості суб'єктів господарювання спортивно-оздоровчої сфери у 2010–2019 рр.

*Побудовано за даними Державної служби статистики України [6].

На жаль сьогодні в Україні вона так і не набула належного значення у структурі національного господарства, тоді як зарубіжний досвід свідчить, що розвиток підприємництва у цій сфері може бути досить прибутковою справою. Серед проблем розвитку спортивно-оздоровчої сфери фізичної можна виділити відсутність підприємницької активності. Так, з-поміж 73 тисяч фахівців фізичної культури і спорту лише 4 % є інструкторами з фізичної культури, які безпосередньо надають спортивно-оздоровчі послуги населенню. За рівнем забезпеченості кадрами базового рівня (тренери, інструктори, вчителі та викладачі фізичного виховання) Україна у більше як два рази поступається провідним країнам.

Проблемою є недостатність фінансових ресурсів та державної підтримки розвитку вітчизняної спортивно-оздоровчої сфери. За обсягами річних видатків з усіх джерел фінансування з розрахунку на одну особу Україна майже у 30 разів поступається Фінляндії, у 15 разів – Японії та Австралії, у 10 разів – Німеччині. На розвиток фізичної культури і спорту традиційно виділяється з державного бюджету 0,5 %, а з

регіональних – 1,5-2 % від їх видаткової частини, що у 3-4 рази менше середньоєвропейських показників [5]. Обсяг фінансування спортивної науки складає 0,42 % від загальних видатків державного бюджету на фізичну культуру і спорт.

Саме через постійну нестачу фінансової підтримки з боку держави і брак коштів в бюджетах розвиток сфери фізичного виховання відбувається дуже повільними темпами. Наслідком недостатнього фінансування є низький рівень наукового забезпечення спортивно-оздоровчої сфери, що не відповідає сучасним вимогам.

В Україні більшість фізкультурно-спортивних споруд державної власності перебувають у господарському віданні або оперативному управлінні професійних спортивних організацій (спеціалізованих навчально-спортивних закладів, клубів) і числяться на балансі цих організацій. На сьогодні в Україні слабкою є матеріально-технічна база фізичної культури і спорту. За рівнем забезпеченості басейнами та спортивними залами України у 2-3 рази поступається провідним країнам світу. Забезпеченість площами басейнів в Україні становить лише 14 % від нормативних; 80% спортивних споруд не відповідають сучасним вимогам [2].

Негативний вплив на розвиток ринку фізичної культури і спорту в Україні має світова економічна криза, зумовлена пандемією COVID-19. Суцільний локдаун протягом тривалого періоду часу, далі запровадження адаптивного карантину, протидія пандемії потребували колосальної державної фінансової підтримки. Необхідність запровадження тих чи інших карантинних обмежень державою логічно призвела до загострення напруги майже з усіма сферами бізнесу.

Однак, варто визнати, що існують і позитивні фактори, що впливають на розвиток ринку фізкультурно-оздоровчих і спортивних послуг, зокрема, за останні десять років в Україні є тенденція щодо зростання кількості осіб, які займаються спортом. Це стосується таких найбільш популярних видів спорту, як спортивна аеробіка, плавання, баскетбол, футбол, рукопашний бій, бодібілдинг, важка атлетика. Також до 95 % залучення населення припадає на такі види спорту, як спортивний туризм, волейбол, настільний теніс, спортивні танці, стрільба [3].

У статті 3 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що держава регулює відносини у спортивно-оздоровчій сфері шляхом формування державної політики в даній галузі, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості. Держава визнає і всебічно підтримує олімпійський рух в Україні, діяльність всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, національних спортивних федерацій, інших громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості [7].

Для того, аби реалізація вказаних норм законодавства була успішною, необхідно забезпечити цілеспрямовану злагоджену роботу державних інституцій, територіальних громад, приватних спортивних організацій, громадських об'єднань та фахівців цієї сфери.

Сьогодні в Україні найбільшого розвитку зазнав саме спорт вищих досягнень – напрям спорту, орієнтований на досягнення найвищих спортивних результатів. До системи спорту вищих досягнень в Україні відносять: центри олімпійської підготовки, основний склад національних збірних команд, спортивні клуби, школи вищої спортивної майстерності.

Окрім цього, в Україні, як і в усьому світі, порушується тема інклюзивного суспільства, де громадяни з інвалідністю залучені до активного життя держави і перебувають на рівних правах з представниками інших груп населення. Спорт є одним із шляхів толерантності, рівності та взаємоповаги до осіб з інвалідністю. Розвиток інклюзивного спорту є однією зі складових частин реалізації концепції інклюзивного розвитку [8], який визнаний європейською спільнотою одним із ключових напрямків соціально-економічного зростання та досягнення сталого розвитку [9].

Стаття 24 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначає, що суб'єктами параолімпійського і дефлімпійського руху в Україні є національні спортивні федерації інвалідів або їх спілки, що є членами Міжнародного параолімпійського комітету, Міжнародного спортивного комітету глухих, які діють відповідно до Конституції Міжнародного параолімпійського комітету, Конституції Міжнародного комітету глухих.

Залучення інклюзивного суспільства до параолімпійського і дефлімпійського руху повинно бути одним із основних національних пріоритетів розвитку суспільства нашої держави. Досягнення цієї мети потребує удосконалення організаційно-економічних засад розвитку спортивно-оздоровчої сфери, зокрема вітчизняної нормативно-правової бази, матеріально-технічного та наукового забезпечення. Також це неможливо без оптимізації системи управління фізичною культурою і спортом, постійної підтримки з боку держави, зокрема і шляхом виділення достатнього рівня фінансової допомоги.

Сьогодні у світі спорт розвивається досить швидкими темпами. Прикладом цього є досвід провідних країн Європи, що вказує на необхідність популяризації та забезпечення доступності спортивних занять для українців. Станом на 2019 рік найвищий рівень занять спортом для всіх спостерігається у Фінляндії (80 %), достатньо високий – у Норвегії (73 %), Великій Британії (70 %) та Чеській Республіці

(67 %). В Італії та Іспанії лише кожен третій охоплений спортивною діяльністю, а в Україні найнижчі показники (21 %). [4, с. 7].

Для вирішення цієї проблеми в Україні прийнято Стратегію розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року [10]. Її реалізацію передбачено в здійснювати в три етапи: перший – 2021-2022 роки, другий – 2023-2024 роки, третій – 2025-2028 роки. Метою Стратегії визначено виховання фізично активної нації та формування позитивного іміджу України як передової спортивної держави на основі сучасної і доступної спортивної інфраструктури.

Зокрема, Стратегією визначено п'ять ключових завдань, що охоплюють популяризацію фізичної культури і спорту; посилення уваги до підготовки спортсменів для участі у топових спортивних змаганнях, підвищення рівня і якості спортивної медицини, науковий супровід підготовки спортсменів, автономія спортивних федерацій щодо розвитку видів спорту; створення мережі спортивної інфраструктури світового рівня, забезпечення доступності та привабливості спортивних об'єктів; цифровізація сфери фізичної культури і спорту, підтримка ініціатив у сфері спортивних ІТ-стартапів; забезпечення спортивно-оздоровчої сфери кваліфікованим кадровим потенціалом.

Серед очікуваних результатів реалізації прийнятої Стратегії – підвищення рівня фізичної культури населення та збільшення частки осіб, які обирають регулярну рухову активність до 30 % [11].

Отже, спортивно-оздоровча сфера відіграє важливу соціальну та економічну роль у житті суспільства, визначаючи морально-психологічний стан населення, його фізичне здоров'я та продуктивність. Водночас, як свідчить зарубіжний досвід, вона може забезпечити отримання вагомих економічних ефектів, що полягають у створенні нових робочих місць, продукуванні соціально важливих послуг, збільшення обсягу ВВП країни від нематеріального виробництва.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу обґрунтувати ряд висновків щодо стану та перспектив розвитку спортивно-оздоровчої сфери в Україні. Фізична культура і спорт є одними із ключових чинників розвитку соціально-економічного зростання будь-якої країни. На сьогодні в Україні кількість суб'єктів господарювання, зайнятих у спортивно-оздоровчій сфері поступово зростає, що доводить перспективність її розвитку та наявність економічного потенціалу. У зарубіжних країнах фізична культура і спорт є повноцінною галуззю економіки, що забезпечує досягнення позитивних соціальних та економічних ефектів, є складовою досягнення перспектив сталого та інклюзивного розвитку. Це доводить необхідність посилення державної підтримки та пошуку додаткових джерел фінансування розвитку цієї сфери, вирішення наявних проблем щодо модернізації та розширення матеріально-технічного забезпечення, підготовки відповідних фахівців, зацікавлення населення у здоровому способі життя. В Україні прийнята Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року, яка визначає загальні орієнтири й стратегічні цілі подальших змін у цій сфері. Водночас для досягнення поставлених завдань необхідним є проведення злагоджених дій органами влади, місцевого самоврядування, громад і суб'єктів спортивно-оздоровчої сфери. Відтак перспективами подальших досліджень є наукове обґрунтування механізмів активізації спортивно-оздоровчої сфери в умовах децентралізації.

Література

1. Стахів І. Регулювання ринку спортивно-оздоровчих послуг: монографія. Львів: Редакція «УП», 2017. 200 с.
2. Приступа Є., Жданова О., Чеховська Л. Аналіз ринку фізкультурно-оздоровчих послуг у Львові. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2017. №6. С. 79–84.
3. Борецька Н.О. Фізична культура і спорт як один із пріоритетних напрямків державної політики. Молодий вчений. 2018. № 11(2). С. 530–533.
4. Довгенько Ю. І. Передумови застосування програмно-цільового методу в державному управлінні матеріально-технічною базою олімпійського, паралімпійського та дефлімпійського спорту. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. 2019. № 13. С. 3–10.
5. Солопенко В. В. Видатки на розвиток фізичної культури та спорту з державного та місцевого бюджетів: правові аспекти. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. № 3. С. 146-150.
6. Державної служби статистики України. Статистична інформація. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24 грудня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 3809-ХІІ. ст. 78. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
8. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с.
9. Павліха Н. В. Європейська інтеграція щодо досягнення перспектив сталого просторового розвитку. Європейська інтеграція: досвід Польщі та України : кол. моногр.- Луцьк Люблін: «Drukarnia Kolor Lublin», 2013. С.140–159.
10. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>
11. Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року буде реалізована в три етапи. Міністерство молоді та спорту України, 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/do-2028-roku-30-ukrayinciv-budut-regulyarno-zajmatisya-sportom>

References

1. Stakhiv I. Rehuliuвання ринку спортивно-оздоровчих послуг: монографія. Lviv: Redaktsiia «UP», 2017. 200 s.
2. Prystupa Ye., Zhdanova O., Chekhovska L. Analiz rynku fizkulturno-ozdorovchykh posluh u Lvovi. Slobozhanskyi naukovy-sportyvnyi visnyk. 2017. №6. S. 79–84.
3. Boretska N.O. Fizychna kultura i sport yak odyn iz priorityetnykh napriamkiv derzhavnoi polityky. Molodyi vchenyi. 2018. № 11(2). S. 530–533.
4. Dovhenko Yu. I. Peredumovy zastosuvannya prohramno-tsilovoho metodu v derzhavnomu upravlinni materialno-tekhnichnoiu bazoiu olimpiiskoho, paralimpiiskoho tadeflimpiiskoho sportu. Pedahohika, psykholohiia ta med.-biol. probl. fiz. vykhovannia i sportu. 2019. № 13. S. 3–10.
5. Solopenko V. V. Vydatky na rozvytok fizychnoi kultury ta sportu z derzhavnoho ta mistsevoho biudzhetyv: pravovi aspekty. Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii. 2018. № 3. S. 146-150.
6. Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Statystychna informatsiia. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Pro fizychnu kultura i sport : Zakon Ukrainy vid 24 hrudnia 1993 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. № 3809-KhII. st. 78. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
8. Tsymbaliuk I. O. Inkluzyvnyi rozvytok rehionu v umovakh finansovoi detsentralizatsii: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia. Lutsk : Vezha-Druk, 2019. 340 s.
9. Pavliha N. V. Yevropeiska intehratsiia shchodo dosiahnennia perspektyv staloho prostorovoho rozvytku. Yevropeiska intehratsiia: dosvid Polshchi ta Ukrainy : kol. monohr.- Lutsk Liublin: «Drukarnia Kolor Lublin», 2013. S.140–159.
10. Stratehiia rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2028 roku. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 lystopada 2020 r. № 1089. VRU. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>
11. Stratehiia rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2028 roku bude realizovana v try etapy. Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy, 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/do-2028-roku-30-ukrayinciv-budut-regulyarno-zajmatisya-sportom>

Надійшла / Paper received : 16.08.2020
Надрукована / Paper Printed : 28.09.2020